

**Antti Korpikallio**

**2021**

**Video**

**Kesto: 29:11**

**Tekstitys**

### **Haka-Wood: Suomen ainoa koivusaha**

Nimeni on Antti Korpikallio ja yrityksemme on pieni, joten hoidan paljon asioita. Meitä on kolme pääomistajaa – olen yksi niistä. Toinen on toimitusjohtajamme, tuotannosta vastaava Tuomo Saarisilta. Ja kolmantena omistajana meillä on yksi pääasiakkaistamme, virolainen Ecobirch-yhtiö.

Olen työskennellyt Haka-Woodissa, tai Haka-Woodin kanssa, noin 25 vuotta – koko työelämäni – ja nyt olen ollut osakkaana noin 15 vuotta. Haka-Wood on Suomen ainoa koivusaha. Kaikki muut sahaavat puuta yksiteräisellä pyörösahalla. Olemme myös pieni yritys havusahoihin verrattuna, mutta koivusahana olemme melko suuri. Lankkua sahaamme noin 20 000 kuutiometriä vuodessa ja hirttä noin 60 000 kuutiometriä (ehkä vähän enemmänkin), mutta tietysti olemme hyvin pieni saha – yleensä havusahat sahaavat nykyään noin 500 000 kuutiometriä hirttä.

### **Perheyrittäjien juuret ja viimeaikainen kehitys**

Haka-Wood perustettiin vuonna 1962 Hakkaraisen perheen toimesta. Pitkän aikaa se oli perheyrittäjä, jonka omisti yksi perhe. Haka-Wood on sijainnut

koko ajan samassa paikassa, ja olemme sahanneet ainoastaan koivua. 15 vuotta sitten koivun sahauksen ja myynnin toimialalla tapahtui melko isoja muutoksia. Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen Baltian maat itsenäistyivät. Niillä oli paljon sekä erittäin halpaa työvoimaa että koivua metsissä. He alkoivat myydä molempia. Koivun markkinahinta laski erittäin voimakkaasti. Tämä onkin aiheuttanut Haka-Woodille suuria haasteita. Noin 15 vuotta sitten minä ja yksi kaverini ostimme yrityksen ja aloimme tehdä isoja muutoksia. Samalla Hakkaraisen perheenjäsenet jättivät yrityksen yhtä lukuun ottamatta, mutta hänkin lähti pari vuotta sitten. Viimeiset 15 vuotta olemme investoineet erittäin aktiivisesti yritykseen ja muuttaneet käytännössä kaiken. Nyt olemme matkalla kohti parempaa sahaa. Mutta siitä huolimatta koko ajan tulee investoida lisää.

### **Painopiste muuttui Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen**

Suomessa oli aiemmin noin 20 koivusahaa. Maa oli merkittävä koivunjalostaja, sillä puuta tuli tänne myös vähän Venäjältä. Kun Neuvostoliitto romahti, Viro ja muut Baltian maat alkoivat jalostaa koivua, ja kilpailu koveni huomattavasti. Tietenkin työvoimakustannukset olivat meillä kymmenen kertaa korkeammat verrattuna Viroon. Se teki kilpailusta ankaraa. Haka-Wood on ainoa yritys, joka selvisi niistä ajoista.

Keskityimme enemmän erikoistuotteisiin, ja aloimme valmistaa erikoislaatuista ja -kokoista sahatavaraa huippuluokan asiakkaille, kuten esimerkiksi Artekille. Se on meidän tapamme toimia. Ja tietysti yritämme olla tehokkaita. Kun aloitin, Haka-Woodin tuotannon määrä oli noin 6000 kuutiometriä sahatavaraa vuodessa. Nyt se on 20 000 kuutiometriä. Olemme lisänneet tuotantoa aika paljon.

## Koivun hankinta Suomessa

Meillä on kaksi koivulajia, *Betula pendula* eli rauduskoivu ja *Betula pubescens* eli hieskoivu. Mielestäni rauduskoivu on erityislaatuista – ja käytämmekin siksi tätä vaaleaa koivulajia. Eri rauduskoivulajikkeissa ei näy eroa enää sahaamisen jälkeen – mutta ennen sahaamista voi huomata, että lehdet ovat hieman erivärisiä. Hieskoivun laatu on yleensä huonompi. Mutta jos käytössä on hyvälaatuinen hieskoivu, sen sahaaminen ei tuota ongelmaa. Materiaalitamme noin 10 % on hieskoivua, sillä se tulee muun hakkuun mukana. Se on täysin ok meille.

Emme itse tee hakkuutöitä. Ostamme kaiken tukkipuun valmiina kumppaneiltamme. Meidän suurimpia tukkipuun tuottajia ovat havusahat sekä Stora Enso, joka on iso sellun ja paperin tuottaja. Nämä ovat päätoimittajamme. Suomessa on metsänkasvattajia, jotka hakkaavat puut itse. Ostamme tukkia myös heiltä. Ostamme periaatteessa kaikilta muiltakin puunjalostusyrityksiltä paitsi Metsä Woodilta ja UPM:ltä, jotka toimivat vanerin valmistajina. He tarvitsevat itse koivua vaneriksi. Tukkipuumme tulee 200-250 km säteeltä sahaustamme, eli suhteellisen laajalta alueelta. Esimerkiksi naapurissamme sijaitseva havusaha, joka on Suomen suurimpia, tuottaa noin miljoona kuutiometriä puuta vuodessa. Heidän puutavara tulee ainoastaan 180 kilometrin säteeltä. Eli miljoona kuutiota puuta voidaan saada jopa pienemmältä alueelta, kuin me saamme omamme eli 60 000 kuutiota. Tämän selittää se, että metsässä on vain pari prosenttia puuta, jotka sopivat meidän käyttöömmme.

## **Laadukkaiden tukkien huolellinen valinta**

Meillä on monia eri tuottajia, ja pidän tästä tavasta toimia. Teemme yhteistyötä myös pienempien toimijoiden kanssa. Meillä on pari tukkipuun tuottajaa, jotka toimittavat meille vain erittäin laadukkaita tukkeja.

Haluamme ostaa heiltä. Aina kun saamme rekkakuorman tukkipuuta, joka on hakattu laatuohjeidemme mukaan, ostamme sen. Koivu kasvaa usein suoran sijaan mutkaiseksi. Tämä onkin meidän suurin kriteeri tukkipuun valinnassa. Voimme hyväksyä vain aavistuksen verran mutkaisia puita. Koivuissa saattaa myös olla ruskea sydän, isokin, varsinkin jos ne ovat kasvaneet hyvin kostealla alueella tai mikäli on ollut kylmää. Meillä on myös niitä koskien rajoituksia. Lisäksi, jos tukit ovat erittäin paksuja tai niissä löytyy esimerkiksi paljon pieniä vikoja, hylkäämme ne.

## **Parhaiden tukkien alkuperä**

Parhaat tukit saamme sekametsästä, jonka päälaji on kuusi. Mikäli koivu on kasvanut kuusimetsässä, on se laadultaan ehdottomasti parasta. Esimerkiksi Artekille sahaamme puu tulee ainoastaan tällaisesta tukkipuusta. Sanoisin, että 90% Artekille sahattavasta puusta tulee kuusimetsistä. Nykyisin Suomessa on yhä enemmän istutettua koivumetsää. Viljelysmaita tarvitaan aikaisempaa vähemmän ja vanhoille pelloille onkin istutettu metsää. Monille niistä on istutettu koivuntaimia. Ostamme myös tällaista alkuperää olevaa koivua, mutta se on meidän kannalta huonompaa raaka-ainetta. Multa on usein liian märkää ja siellä on liikaa... miten sitä sanotaan? Jos se on vanha pelto, jota käytettiin viljelyyn, siinä on jopa liian hyvä multa metsälle. Mutta ostamme sitä ja sahaamme tästä puusta heikompileatuista puutavaraa. Kysytte, tiedämmekö mistä koivumme tulevat. Tiedämme sen hakkuualueen

tarkkuudella. Yleensä se on eräs 100 hehtaarin alue, jonka tunnemme hyvin. Kun tukkirekka saapuu pihaamme, sillä on mukanaan numero, joka kertoo miltä alueelta puutavara on peräisin. Jotkut tuottajistamme eivät käytä tätä numerosysteemiä, sillä he keräävät koivutukit eri paikoista. Tästä huolimatta heillä on tieto tukkien alkuperästä.

### **Kaikenlaiset koivulaadut sopivat käyttöön**

Valmistamme ensisijaiseksi särmäämätöntä lankkua. Tätä toimitamme myös Artekille. Särmäämättömässä eli tuppeensahatussa puutavarassa meillä on luokituksena E-laatu, joka on erityisen virheetöntä molemmilta puolilla. Vain erittäin pienet virheet lankun toisella puolella sallitaan. A-laatuksen lankun yksi puoli tulee olla virheetön: ei oksankohtia tai muuta. Toiselta puolelta saa löytyä pari virhettä ja 1-2 oksaa per metri on sallittu. B-laadussa saa olla oksankohtia molemmilla puolilla. C-laadussa voi olla enemmän oksakohtia, ruskeaa sydäntä ja muita vikoja. Ja niin edelleen. A-laatu on toiseksi paras laatu – ja se on laaduista parasta, jota voimme tuottaa isoina volyymeina. E-laatua löytyy hyvin vähän, mutta silti valmistamme pieniä määriä E-laatuista tavaraa.

Jos sahaamisen aikana puupintaan ilmestyy läpi lankun meneviä oksankohtia, jolloin puu tulisi olemaan B- tai C-laatua, yritämme tehdä tästä särmättyä. Jos esimerkiksi valmistamme Artekille 50 mm lankkua ja sahatessa näemme, että siitä ei tule A-laatua, yritämme tehdä siitä 50 x 150 mm tai 50 x 100 mm mittaista lankkua. Tällöin se muuttuu B-laaduksi. Särmättynä kutsumme tätä AB-laaduksi. Jotta tämä ei menisi liian monimutkaiseksi selittää, kutsun sitä nyt yksinkertaisesti B-laaduksi.

Särmätty B-laatu menee heikompilaatuisten puuhuonekalujen tuotantoon. Niissä käytetään paljon sormiliitoksia. Usein sahaamme B-laatua 25 tai 32 millimetrisiksi lankuiksi. Meillä on erilaisia asiakkaita, jotka tekevät niistä liimapuuta tai sormiliitoshuonekaluja. C-laatu menee pääosin yhteistyökumppanillemme Ecobirchille. He tekevät pääsääntöisesti rustiikkeja paneeleja, joissa on sormiliitoksia. He hyväksyvät niihin myös ruskean sydämen. Myös osa C-laatuista sahatavaraa menee huonekalujen runkoihin, jotka eivät näy verhoilun ansiosta päälle päin.

### **Suomen metsänhoitojärjestelmä vaikuttaa puutavaran tarjontaan**

Suomessa noin 99 % metsistä on PEFC-sertifioituja ja ehkä noin 1,5 prosenttia on FSC-sertifioituja. Jos valitsisimme FSC-sertifioinnin, saisimme vain noin 200 kuutiota tukkipuuta vuodessa. Ja tämä tekisi yritystoiminnasta mahdotonta. FSC-puuta on mahdotonta saada Suomesta, koska kaikki metsät ovat PEFC-sertifioituja. Tiedättehän kenties järjestelmän, joka meillä Suomessa on: tehdään ensimmäinen harvennushakkuu, sitten toinen harvennushakkuu, ja kolmas on avohakkuu. Pienempikokoiset puut tulevat meille toisesta hakkuusta, kun osa puista harvennetaan pois. Suurimmat tukkipuut saamme usein kolmannesta eli avohakkuusta. Suomessa ei ole niin paljon jatkuvan kasvatuksen metodilla hoidettua metsää. Mutta tietysti kun emme kaada metsää itse, en osaa sanoa, kuinka paljon puuta tulee jatkuvan kasvatuksen menetelmän tuloksena, ja kuinka paljon muiden menetelmien kautta. Oletan kuitenkin, että suurin osa tukkipuusta tulee avohakkuista.

## **Kuusimetsä on paras koivun lähde**

Kuten aiemmin kerroin, parasta puuta tuo meille sekametsä. Jokaisella Suomen metsällä on omistaja. Jos omistajat kaatavat metsää, he istuttavat sen paikalle uutta, koska ihmiset eivät ole tyhmiä – jos omistamme jotain, haluamme ylläpitää sitä. Sanotaan, että asiat pitää tehdä tietyllä tavalla, mutta kuten ehkä tiedättekin, Suomessa tehdään paljon muutakin kuin mitä PEFC tai FSC sallii, koska se elättää ihmisiä. Tämä tarkoittaa kaupallista intressiä pitää hyvää huolta metsästä. Mielestäni paras tapa saada koivupuuta on istuttaa sitä hakattuun kuusimetsään. Koska kuusi on koivulle luonnollinen päälaji. Koivu tulee luonnollisesti sivutuotteena. Sitä ei tarvitse istuttaa. Se on tietysti paras tapa. Joissakin tapauksissa vanhoille pelloille istutetaan koivuviljelmiä. Mutta nämä eivät tuo meille parasta tukkipuuta.

Sanoisin että 80 vuotta vanha koivu on jo liian vanha: siinä on ruskeaa sydäntä yleensä jo liikaa. Sopiva koivun ikä on 50-60 vuotta ja kuusen ikä on 70-90 vuotta. Koivu tulee leikata aikaisemmin kuin kuusi. Tämä ei ole varsinaista tietoa, vaan kertoo siitä, miten itse näen asian olevan. Jos istuttaa kuusta kaadetun metsän paikalle, taimet ovat ensin parin vuoden ikäisiä, mutta kun ne alkavat kasvamaan, koivua tulee pikkuhiljaa mukaan. Tästä syystä kuusimetsän puut ovat vanhempia kuin koivut. Asia toimii kenties luonnostaan niin.

## **Miksi kuusia istutetaan enemmän kuin koivua?**

Luulen, että se juontaa juurensa historiallisiin taloudellisiin syihin: koivusta ei voi tehdä tervaa. Terva oli kenties joskus Suomen tärkein vientituote. Koivusta ei voinut tehdä tuotteita, joita Suomi vei ulkomaille aikoinaan.

Koivu oli suurin piirtein polttopuuta. Siksi se ei ollut haluttu tuote metsässä, koska se vain vei tilaa taloudellisesti paremmilta lajeilta. Mutta kuten sanoitte, tilanne muuttui käsitykseni mukaan 1970-luvulla, kun koivusta alettiin valmistaa paperia. Siitä lähtien alettiin istuttaa koivuntaimia pelloille. 1980- ja 90-luvuilla puhuttiin, että 2020-luvun alussa maahamme tulee koivusahatuotannon nousukausi näiden uusien istutusten takia. Mutta kävikin ilmi, ettei istutettujen puiden laatu ollut niin hyvä. Esimerkiksi meidän toimintaan näillä istutuksilla ei ole ollut mitään merkitystä. Totta kai vanerintuotanto on nousussa, tai on noussut sen myötä. Luulen, että suurin osa niistä pelloille istutetuista koivuista menee vaneri- tai sellutehtaille.

### **Olosuhteet eivät ole optimaaliset koivusahoille**

Tuotantomme pullonkaulana ovat koko ajan olleet raaka-aineet. Kyse ei ole vain laadusta. Tietenkin haluamme ostaa mahdollisimman laadukasta puuta, koska siten voimme valmistaa laadukkaampaa ja korkeamman hintaista sahatavaraa, mikä puolestaan parantaa liiketoimintaamme.

Esimerkiksi keskipitkää, sahaukseen sopivaa tukkipuuta pitää etsiä kovasti.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana olen huomannut, että saamme hieman vähemmän parasta laatua olevaa puuta. Koivun keskikoko on pienentynyt.

Tämä tarkoittaa, että saamme vähemmän laadukasta tyvitukkipuuta, jota voisimme sahata esimerkiksi Artekille. Sahaamme nyt tukkeja

kaksinkertaisesti kymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

Mutta parasta A- ja E-laatua saamme suunnilleen saman määrän tai hieman enemmän kymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Tämä

johtuu luultavasti siitä, että uudet istutukset alkoivat tulla markkinoille,

emmeä saa niistä laadukkaita tukkeja, vaan B- ja C-laatua. En sanoisi, että



pelkään mitä tulevaisuus tuo, mutta fakta on, ettei markkinoilla ei ole tarpeeksi tukkipuuta. Ja mielestäni se on suurin syy siihen, ettei koivusahateollisuutta ole olemassa. Olemme Suomen ainoa teollinen koivusaha, koska mahdollisuuksia on olemassa vain pienille toimijoille. Ja kasvulle on rajansa, tai vaihtoehtoisesti on oltava erittäin erikoistunut. Me olemme selviytyneet, sillä meillä on erittäin pitkäaikaisia asiakkaita ja olemme erikoistuneet. Olemme keskittyneet pääasiakkaidemme palvelemiseen. Emme koskaan tule isoksi yritykseksi. Markkinoille haluaville uusille tulokkaille tämä ei ole kovin mielenkiintoista: voit selviytyä, mutta et voi koskaan kasvaa isoksi. Tuntuu turhalta edes aloittaa.

Uskon tietysti, että myös vanerituotanto haluaa korkeaa laatua. Jonakin päivänä tukkipuun on oltava erittäin korkealaatuisia. Joten kenties laadukkaimmasta tukkipuusta tulee kilpailua. Vaikka koivutukin kokonaismäärä kasvaa, se tulee pääasiassa näiltä uudemmilta istutuksilta. Mikä tarkoittaa, että vaikka tukkitarjonta on kasvanut 50 %, voi olla, että markkinoilla on vain 10 % lisää hyvälaatuista tukkipuuta. Tämä ei kasvata tarjontaa laadullisesti, vaikka tuotannon kokonaismäärät kasvavatkin.

### **Ei uhkaa metsäkadosta Suomessa**

Kuten luultavasti tiedätte, metsät kasvavat yli miljoona kuutiometriä vuodessa, mikä on enemmän kuin kaadamme. Suomen metsien kokonaismäärä on ollut käsitykseni mukaan viimeiset 25 vuotta hakkuumäärää suurempi. Ja käsitykseni mukaan tilanne tulee pysymään samana. Kenties jatkuvan kasvatuksen menetelmässä metsät tulevat enemmän keskiöön. Ja metsiä hakataan silloin kun sille on tarvetta. Luulen,

että jossain vaiheessa hakkuiden määrä asettuu tasolle, jossa vallitsee tasapaino. Nyt aukko hakkuiden ja kasvatuksen välillä on melko suuri. Tietysti aina tulee olemaan enemmän kasvatusta kuin hakkuita. Meillä on näitä luonnon paikkoja – miten niitä kutsutaan? – joista ei saa ottaa puita. Haka-Wood omistaa myös 10 hehtaaria tällaista suojeltua metsää. Hankimme sen yhden tontin oston yhteydessä. En tiedä, omistavatko muut sahat metsää, mutta meidän yrityksellämme on suojeltua metsää.